

Ени Пру

ИЗНАЈМЉЕНО У ФЛОРИДИ

Тројица браће Бидстурп, Таг, Боби и Џун, уђоше у кафану, и погледаше право у Аманду Грив, одмах је знала да носе лоше вести. Ти момци који су постављали ограду обично су се бавили у „Мадијевој рупи”, тако да њихов долазак у „Прцољак” беше, у неку руку, догађај. Кад су ушли, сви су их ошачовали, али нико није зурио у њих. Редовни гости „Прцољка” поносили су се својом хладнокрвношћу. Остали би мирни кад би незнанци упали у кафану, али приметили би сваки трачак необичног понашања и говора зарад касније анализе. Нико није ни трепнуо кад су петорица тибетанских будистичких монаха у крваво-наранџастим одорама ушли и наручили чај. Монаси су били ситни и опаки и одисали су неком мишићавом снагом попут јахача родеа. Након што су отишли, Цича Зима Улф рече: „Не би’ волò да станем на жуљ тим момцима.” А кад су два бучна пара црнаца, у старој лимузини са таблицама Луизијане, ушли и затражили текилу, наруџбу коју је Аманда добијала тек двапут годишње, нико није прозборио ни речи нити погледао право у њих, али кад је једна од жена у шали довикнула Аманди, која је ровала по задњем делу полице где је држала ретко коришћене боце: „Разгули, сестро!”, та опаска им није промакла.

Бидстурпови су били посве спечени услед дуге изложености сунцу, очију црвених од алкалне прашине и ветра, у одрпаној одећи са мноштвом подеротина које су се, с временом, расцветале сићушном цвасти кончића. Шаке су им биле пуне огреботина и красти на малим црвеним посекотинама од бодљикаве жице. Носили су најиздржљивије чизме, а један од њих још увек је имао гамашне које су штитиле од уједа змија. Средњи брат, Боби, уместо траке за шешир имао је калем жице за електричну ограду класе III.

„Таг!”, дрекну ранчер Боб Атли, дежурни зајѣбант. „Изгледа да те жена поштено изгребала.” Најстарији Бидстурп се осмехну на ту отрцану шалу, али није скидао поглед са Аманде.

„Три”, рече. „Пиво и жестина.”

Она пажљиво спусти три „бетона” на шанк испред постављача ограда.

„Тежак дан?” Околишила је, наводећи их да јој саопште лоше вести. Они су јој недавно постављали ограду.

„Уобичајен. Ал’ ти имаш комшилук за пример.”

„Фаце”, рече Аманда. „Велика корпорација из околине Денвера. А Отис Вејнрајт Ренч је најзлобнији управник у држави. И, шта је данас урадио?”

„Синоћ. Она ограда коју смо завршили у петак?”, рече Боби. „Прецивикана синоћ.”

Так суну виски и подригну. „Мис’им да је онај тип што ради за Хауарда, Брик нешто. Чини се да је мардељо, онол’ке тетоваже. Имаш гарант триста крава са ”Троструког Ј’ у гостима.”

Боби се опет утрпа. „А те краве су луде. Кô да су из циркуса ил’ тако нешто, могу да скачу и трче кô срне, пливају кô рибе, чак и телад. Те краве су немилосрдне.”

Најмлађи брат, Џун, по обичају није рекао ништа.

Неколико година раније, фотографија Џуна Бидстурпа осванула је на насловници *Вестерн каубоја*. Био је јахач у једној репродукцији гоњења стоке неком старом стазом. Секретарица у агенцији за таленте Гаја Марча у Лос Анђелесу, специјализованој за необрађене западњачке таленте, видела је слику присталог, двадесетогодишњег Џуна одевеног у каубојске кожне навлаке, прслук од телеће коже, и са азурноплавом марамом око врата која се слагала с бојом његових очију; задржала је дах и показала насловницу Гају Марчу, који је одмах видео новог Роберта Редфорда. Лично се одвезао до Елк Тута и убедио Џуна да га срећа чека у Холивуду.

Џун, који није имао појма да је згодан, рекао је да би можда и могао да се опроба. Али кад се Џун најзад обрео на западној обали, Гај Марч је увидео да се његов стамени трофејчић не уклапа најбоље у тренутни идеал мушке лепоте: Џунова уста била су сувише ситна. Као и сви Бирдступови имао је мала уста, готово без усана, која су сасвим лепо служила за јело, причање, и повремене смешак. Гај Марч му је рекао да има изгледа за сјајну улогу у филму заснованом на Рату у округу Џонсон¹, али из једног новог угла – уместо да се побуне против

¹ У оригиналу *Johnson County War* – грађански рат који се, у вајоминшким окрузима Џонсон, Натрона и Конверс током априла 1892. године, водио између старих „крајева” стоке и дошљака који су населили плодна земљишта, а у који се укључила и једна банда плаћених убица, наоружани грађани који су помагали шерифу, да би се, по наређењу председника Бенцамина Харисона, напослетку у сукоб умешала и коњица САД. (Прим. прев.)

похлепе и моћи великих ранчера, узрок протеста сиромашних фармера биће торнадо. Улога младог фармера који настрада у торнаду, изгуби породицу, и постане зликовац, рекао је, савршена је за Џуна. Убедио га је да ће са инјекцијама колагена имати уста која ће му сигурно обезбедити ту улогу. Гај Марч је рекао да је толико уверен у то да ће из властитог џепа платити неопходни захват. Резултат беше погубан. Најмлађи Бидстурп завршио је с устима налик на две кратке кишне глисте што се надгорњавају за бољи положај на његовом лицу, које је сад изгледало надурено и изобличено. После неколико месеци вратио се у Елк Тут, постављао је ограду са браћом, ретко причао, избегавао огледала, и био повучен као изударана мачка.

„Већину смо отерали назад преко потока”, рече Таг. „Ал’ су ти добро сатрле башту. Нисмо и’ све отерали. Остало и’ је некол’ко.”

Аманда им је сипала нову туру. Рука јој је подрхтавала од тежине боце.

„А најгоре од свега”, рече Таг, „што нам је Ренч понудио велики посџ на ’Удицама’. Само од тога бисмо зарадили довољно да прегурамо до следеће године.”

„О, боже”, рече Аманда, сва схрвана.

* * *

Елк Тут лежи понад долине потока Пасје Ухо, на западном обронку планинског ланца Енгл Ајрон. Четрдесет миља низводно налази се већи град, Сак, са својим мегамаркетом „Волмарт”, који посиса и то мало новца што људи зараде у овом крају, уз један изузетак. Три кафане у Елк Туту биле су боље од свих оних у Саку и привлачиле су уносну клијентелу, долазио је свет чак из Биг Пајнија, па и Термопа. Од те три кафане, „Прцољак”, са својим деветнаестовековним амбијентом пива, балеге, вискија, знојавих трака за шешире, топле пећи, прашњавих кровних рогова, и неке врсте тамјана с лажном етикетом „патуљастог бора”, који је шанкерка Аманда Гриб палила, беше најпопуларнији. Остале кафане, „Мадијева рупа” и „Силвертип”, имале су своје редовне муштерије, али „Прцољак” је привлачио масу.

Аманда Гриб је радила за шанком „Прцољка” већ осам година. Живела је у једноделној приколици причвршћеној за темеље, на плацу од пола јутра, остатку некоћ великог ранча Грибових који је пропао током шездесетих. Имала је башту, једно кржљаво стабло јабуке које је одржавала у животу кантама воде из потока Пасје Ухо, замашног воденог тока који би се ма где другде у држави сматрао реком. Аманда Гриб, окружена ранчевима и сточарским менталитетом, била је потајни вегетаријанац, и осећала је страшну одбојност према кравама. Њена мајка, која је још увек држала неколико грла, није то ни слути-

ла. Календар са луксузним фотографијама говеда различите пасмине обешен поред касе у „Прцољку” стално ју је нервирао. У слободне дане Аманда је уживала у башти, окопавајући редове парадајза и бораније. Ваздух, који се спуштао са гранитног седла Енгл Ајрона, беше свеж и резак након смрада зноја и дима у „Прцољку”.

Земља са друге стране потока Пасје Ухо припадала је раније Френку Фринку са ранча „Црвена креда”, али Фринк ју је прошле године продао једној корпорацији о чијим се сточарским инвестицијама бринуо огранак „ЈЈ ранчеви” са поседима у Тексасу, Калифорнији, Монтани, Новом Мексику и Вајомингу, међу локалним становништвом знан као „Троструко Ј” или „Удице”. Овдашњи управник, Отис Вејнрајт Ренч, био је слабашне грађе са великим тамним колобарима око очију, као да се вечито опорављао од неке удвојене модрице на очима. Ренч је био посвећен послу до сржи, и његови радници су га слушали, чак и кад је то подразумевало припуштање говеда са „Троструког Ј” на туђи посед, тако што би оставили капије отворене или пресекли део жичане ограде. Пошто је земљиште „Троструког Ј” било испошћено претераном испашом и обрасло комољиком и лободом, травната окућница Аманде Гриб беше добитак вредан ма каквог русваја. А пошто је Аманда била женско, Ренч и његови момци нису је зарезивали, нити очекивали неко озбиљно противљење сем мало чантрања. Но, Аманда је одлучила да отрује Ренча или било ког од његових радника, бивших робијаша, уколико се појаве у „Прцољку” и наруче пиће. Али то је било мало вероватно, пошто је дружина са „Удица” преферирала „Мадидејеву рупу” или циркала у бедној осами својих камионета.

Аманда Гриб је стигла кући иза поноћи. Паркирала се испред приколице и изашла, угазивши у свежу крављу балегу. Нешто је затутњало и замакло за угао приколице. Упалила је светло на трему и угледала пет црних крава, петељке њеног драгог божура висиле су из губице најближе од њих. Дохватила је метлу и потрчала ка њима вриштећи, на шта се оне окренуше и отклатише у таму, оставивши је разгоропађену и уганулог глежња.

Чим је свануло, видела је пуне размере штете у башти, осутој отицима великих папака који су здругали изданке парадајза у кашу и покидали пластичне цеви за наводњавање. Стабло јабуке беше поломљено и изгажено у жилава влакна. Готово ништа није могло да се спасе. Растеривала је краве цело рано јутро, храмајући због болног глежња, псујући оне што су се, чим би прегазиле поток, враћале са својих жалових поља назад на њено имање. Знала је да се враћају кроз делове ограде који су наново били пресечени током ноћи. Кад је претерала последњу краву преко потока, села је на највиши степенник приколице и осмотрила неред. Пронашла је рупу у огради, пресечени крајеви

жице су јасно светлуцали. Но, у осам сати, облак прашине који се приближавао друмом донео је олакшање. Била су то браћа Бидстурп.

„Мислила сам да шљакате за ’Удице’?”

„Одбили смо га. Има доста посла унаоколо. Не треба нам његов.” Пресечена ограда је поправљена за десет минута. Таг се попео на стениште приколице и позвао Аманду, која се унутра спрема за посао.

„Манда? Чуо сам за могућу понуду, ако моћеш да се погодиш. Тип из Витланда има неку плетену жичану ограду од метар и по висине коју би дао повољно. Не знам за колико. Ал’ могла би да успори те секаче. Плетена жица је прилично тврда. Имам телефон, ако ’оћеш да га зврцнеш. Ја и момци можемо да је дотерамо ако се договориш.”

Записала је број и кренула у „Прцољак”. Међутим, браћа Бидстурп нису знала да је Аманда крцкала последње паре са рачуна и уколико ту жичану ограду не добије буквално за сићу, од договора неће бити ништа. Ипак је назвала и добила власника, који је рекао да има петсто метара ограде и да тражи три хиљаде долара. Могао је комотно да каже и три милиона.

Те ноћи неколико стотина крава са „Троструког Ј” нагрнуло је на Амандино имање. Пробудило ју је љуљање приколице – не од земљотреса, већ од крава које су се чешале о ћошкове, крава које су се шепуриле у властитом стајњаку, повлачећи ногама по изметинама. Једна крупна риђа крава стругала је папцима као да их оштри. Било је узалудно терати их метлом. Краве су се измицале и вртеле као да се играју неке чудесне игре. Сва изнервирана, дограбила је свој стари карирани кишобран, неупотребљен већ пет сушних година, полагаано пришла тој риђој крави лукавих, влажних кестењастих очију, и на око метар и по удаљености, док ју је крава пажљиво посматрала, нагло отворила кишобран вриснувши и замахнувши њиме. Уплашена крава је скочила увис и побегла, али пола сата касније кишобран им је већ досадио. На путу за посао, Аманда је скренула до Сака и у киоску за пиротехнику узела педесет мањих ватрометних ракета. Следећег јутра осула је баражну ватру по кржавама и већина их је побегла у поток, али поједине нису устукнуле ни педља, а и оне које су утекле, брзо су се осоколиле и вратиле, узмичући само кад би их Аманда директно погодила – заиста борбене краве.

Чини се да невоља никад не долази сама. Сада је, упркос њеним приговорима да не жели да ради у спортском кафићу, власник „Прцољка”, Луис Макаски, поклатио стари црно-бели телевизор без тона добровољном ватрогасном друштву и купио огроман телевизор у боји. Поставио га је изнад касе. Рекао је да се претплатио на сателитску мрежу и да ће имати преко стотину канала.

„Стотину канала ђубрета”, рекла је Аманда. „Стотину канала америчког фудбала.”

То није био први велики телевизор у кафанама Елк Тута. „Силвертип” је имао огроман телевизор са равним екраном већ више од годину дана, али су га власници, Жак и Мартин Рондел, који су неким чудом из Квебека забасали у Елк Тут, палили само када су на програму биле хокејашке утакмице или бицикличке трке у Француској. То је била једина кафана у Вајомингу у којој се могао гледати Тур де Франс. Ервин Хангејт није читавог јула свраћао у „Прцољак”, јер је пратио славну трку у „Силвертипу”. Недељама касније његов говор обиловао је француштином и спомињањем л’Алп Дует и Галибијеа и других места за која нико жив у Елк Туту није чуо. Вили Хјусон, који је пар пута скокнуо до „Силвертипа”, био је згрожен. „Само о ’пеликану’ причају, ништа не контам.”

Али управо је једна емисија на новом телевизору дала Аманди сјајну идеју. Сместа је назвала мајку.

„Мама, је л’ имамо ми оно неку родбину у Флориди?”

„Аха, моја сестра Нина држи мали хотел недалеко од Ки Веста. Зашто?”

„Не знам, пало ми на памет да одем на одмор у Флориду, можда их потражим.”

„Па то је одлична идеја. Кад би ишла? И ја морам да збришем одавде на недељу дана. Баш би било лепо опет видети Нину и гарант би нас сместила за цабе.”

„О, ма само сам размишљала о томе. Не могу то себи стварно да приуштим.” Није желела да иде на Флориду са мајком. „Али дај ми за сваки случај њихову адресу, ако могнем следеће године. А је л’ она уда-та и има ли децу и тако то?”

„Удата је за човека који има сладолециницу тамо. Тамо има пуно туриста и топло је, па се од сладоледа може добро зарадити. И имају троје деце, одрасле, наравно. Најстарији је Волтер, продавац осигурања, онда иде Марни, она живи у Форт Лодердејлу. Не могу да се сетим како се онај најмлађи зове, онај што стално упада у невоље. Сетићу се.”

Позвала је касније да каже да се најмлађи зове Дон и да ради као багериста, још се није оженио, али више не прави проблеме. Дала јој је њихове бројеве телефона и рекла да је њена сестра одушевљена што ће је посетити следеће године – наравно да могу да одседну у њеном малом хотелу гратис. „Тако је рекла, ’гратис’. То значи ’бесплатно.’”

Аманда је за викенд окренула број свог флоридског рођака Дона, који се чинио најзанимљивијим, представила се, описала Елк Тут, испричала му за проблем са кравама са „Удица”, и изнела своју замисао. Он се насмејао, рекао да је то изводљиво, да ће превоз бити скуп, али да ће се распитати околу и видети да ли неки камионџија – знао је двојицу, тројицу – пролази кроз њен крај. Нешто ће се већ средити.

Позвао ју је исте вечери. „Изненадио сам се”, рекао је, „како се све поклопило. У ствари, једна пошиљка наручене робе ускоро креће за Калгари и возач ми је рекао да може да пресече кроз Вајоминг ако можеш да га сачекаш негде да не изгуби много времена. Предложио је да стане у – не знам како се изговара – Ж-И-Л-Е-Т-У?”

„Џилет”, рекла је Аманда. „Као ’Џек и Џил пошли су на брег’.”²

„Каже да тамо има један велики ’Камионџијски рај’. Каже да може да буде тамо у недељу вече око пола један’ест. Вози велики *Пицербилл* од нерђајућег челика и у преливима рубинско-љубичасте боје, пише ’Редхил Био Транспорт’ са стране, и има слика делфина. Вероватно очекује да му канеш нешто, стотку, рецимо.”

„Бићу тамо”, рекла је Аманда, грозничаво размишљајући како да искамчи слободно вече у недељу. Луису Макаскију се то неће допасти.

Али ипак јесте. Један од ватрогасаца имао је нови DVD са ремастеризованим легендарним утакмицама америчког фудбала из педесетих, зрнастим црно-белим снимцима које је Луис очајнички желео да погледа. Нови телевизор дошао је у комплекту са DVD плејером. Баш би му годило једно приватно вече, без Аманде да их омета непрестаним брискањем шанка и столова. Момачко вече. Позвао је своје пајдаше из ватрогасног друштва, а затим окренуо број „Петине веселе пицерије” у Саку и наручио дванаест пица са кобасицом и луком за гозбу, без доставе, неко ће их покупити успут.

Џилет је био прилично далеко, шест сати вожње споредним путевима и планинским превојима док није избила на И-90 у Бафалу. Очистила је задњи део камионета и, размишљајући о свом товару, ставила цираду да га заштити од хладног ветра. Паркирала се испред „Камионџијског раја” у девет, ушла унутра, и појела дневни специјалитет, велики пладањ са помфритом и прженим сомом, кришкама лимуна, и пластичним паковањем мајонеза помешаног са нечим што је наводно представљало тартар сос. Место је било крцато камионџијама који су се наливали кафом и јели пите. И Аманда је наручила питу, с лимуном и пуслицама, која је имала укус тартар соса са шећером.

Мало после десет „Редхил Био Транспорт” зауставио се на паркингу за велике теретне камионе иза ресторана. Возач, постарији човек увијених бркова, искочи напоље.

„Госпођица Гриб?”

„Јашта. Аманда, немој ми персирати. Фала на свему овоме.”

„Драго ми је да могу да помогнем. То је твој камионет?” Сумњичаво је погледао у њен пикап. „Надам се да ће стати. Та два сандука су повелика. Имаш ли кога да ми помогне да их истоварим?”

² Уводни стих енглеске дечје песмице из 18. столећа под насловом „Jack and Jill”. (Прим. прев.)

„Себе”, рече Аманда, натегнувши мишиће.

Али први сандук је био јако тежак и након жестоког напрезања да га не испусте, возач камиона, који се представио као Нил, извини се, уђе у ресторан, и врати се са двојицом горила у каубојкама. За мање од минут, оба сандука била су на њеном камионету, привезана дебелим ужетом. Аманда помагачима даде по десет долара, а Нилу стотку смотану у мали цилиндар. Њен банковни рачун беше празан до следеће плате.

Возила је веома пажљиво до Елк Тута, успоравајући све време. Јелени на путу знају да буду незгодни у свитање када је сувише мрачно да се фарови искључе, али недовољно мрачно да имају неког ефекта.

Када је скренула на прилазни пут свог имања видела је само две краве, али са друге стране потока крдо се окупљало за напад. Покушала је да свуче горњи сандук са камионета, али није могла ни да га помери. Риђа крава стајала је на другој обали вртећи главом као да се разгибава за вежбе јоге. Аманда престаде да се маје око сандука, утрча у приколицу, и окрену стари, добро познати број од пре две године када су се она и Крил Змундзински забављали.

„Да истовариш неке сандуке? Аманда, па тек је шест, ах, четири ујутро. Нисам још ни устао. Нисам попио кафу, нисам се обукао – имаш два шта? Е, то морам да видим. Стижем. Стави кафу.”

Два сандука лежала су један поред другог у студеном вајоминшком јутру. Аманда са пајсером, а Крил са столарским чекићем извадише последње ексере из крајева сандука и извукоше две дугачке и тешке вреће од шаторског платна. Одвукли су их до самог потока Пасје Ухо. Риђа крава, њено теле, и црне присталице постројили су се у фалангу и кренули у воду.

„Одвежи врећу”, рече Аманда тихим, напетим гласом. Готово исто-времено из платнених врећа провирише две издужене губице и први алигатори који су хиљадама година уназад запливали у вајоминшким водама бућнуше у поток и устремише се ка риђој крави, док се око њихових оклопљених бокова у клинастим браздама мрешкала вода.

„Човече, пази ово!”, рече Крил.

Гмизавци беху распомамљени од глади услед дуге вожње од Флориде. Иако риђа крава никад раније није видела алигатора, изглед и мирис ова два рептила побуди у њој неки урођени, атавистички страх. То нису били кишобрани! Она се окрену и заплива ка своме дому, утрча уз обалу, и протутња кроз ограду ’Удица’ као локомотива.

„Разгули, сестро!”, продера се Аманда.

„Боже”, рече Крил, безмало се опет заљубивши у њу, „због овога се вредело пробудити. Ал’ шта ћеш кад дође зима? Унећеш их у приколицу?”

Она се насмеја. „Ово су алигатори за изнајмљивање. У септембру се враћају назад у Флориду. Познајем једног камионџију који ће и' покупити. Може кафа?“

Изворник: „Флорида Рентал“, у: Annie Proulx, *Bad Dirt: Wyoming Stories 2*, Scribner, 2004.

ЕНИ ПРУ (*Edna Annie Proulx*, 1935, Норич, Конектикат), дипломирала је историју на Универзитету Вермонт, а магистрирала и докторирала на Универзитету Џорџ Вилијамс (данас Универзитет Конкордија) у Монтреалу. Више од тридесет година живела је у Вермонту, путујући широм Америке, али и Европе, Аустралије, Новог Зеланда. Од 1995. живи у Вајомингу, проводећи део године у северном Њуфаундленду. Писањем се почела бавити као новинарка, сарађујући са разним часописима, а њеним првим литерарним делом сматра се кратка научнофантастична прича ”The Customs Lounge”, објављена у септембарском броју часописа *If* 1963. Од краја седамдесетих сарађивала је у часопису *Gray's Sporting Journal*, где је повремено објављивала и кратке приче. Њена прва збирка прича *Heart Songs and Other Stories* изашла је 1988. Уследили су романи *Postcards* (1992), *Shipping News* (1993; срп. превод *Лучке вестии*, „Агора”, 2010) и *Accordion Crimes* (1996), збирка прича *Close Range: Wyoming Stories* (1999), роман *The Old Ace in the Hole* (2002), те други део вајоминшких прича *Bad Dirt* (2004), а 2008. појавио се и њихов трећи наставак *Fine Just the Way It Is* (срп. превод *Пошаман*, „Агора”, 2010). Објавила је и књигу мемоара *Bird Cloud: A Memoir* (2011). Једна од најугледнијих савремених америчких прозаика и добитница бројних књижевних награда. За роман *Лучке вестии* 1994. добила је Пулицера, роман је касније екранизован. Широј публици, и то на светском нивоу, постала је позната захваљујући екранизацији приче „Планина Броукбек” из 2005. у режији Анга Лија. Филм је номинован за осам оскара (освојио је три: за најбољу режију, најбољи адаптирани сценарио и оригиналну музику), а освојио је и Златне глобусе за најбољи филм драмског жанра, сценарио, оригиналну песму и режију.

Са енглеског превео и белешку сачинио АЛЕН БЕШИЋ